

عدم مهارت در بیان نوشتاری

چکیده:

بیان نوشتاری یکی از پیچیده‌ترین اشکال مهارت کلامی است که برخی از دانش‌آموزان در آن با مشکل مواجه هستند. کسب مهارت‌های نوشتاری از سوی دانش‌آموزان منوط به برخورداری از مجموعه توانایی‌هایی از جمله توانایی حرکتی، ادراک شنیداری و تمیز دیداری است. دانش‌آموزان چپ دست از جمله کسانی هستند که در مهارت نوشتن با مشکل مواجهند. والدین و معلمان این دسته از دانش‌آموزان باید روش درست نوشتن را به آنها بیاموزند. در این میان برخی از دانش‌آموزان به علت عدم توانایی در هجی کردن، در بیان نوشتاری دچار اشکال می‌شوند، که لازم است با استفاده از روش‌های صحیح در آموزش هجی کردن به آنها کمک شود. لذا این نوشته به منظور افزایش آگاهی و اطلاعات والدین و معلمان درباره موضوعات فوق تهیه شده است.

ناتوانی در بیان نوشتاری از شایع‌ترین ناتوانی‌های دانش‌آموزان در میان انواع مهارت‌های زبانی است. حتی برخی از بزرگسالان نیز در برقراری ارتباط نوشتاری مؤثر با دیگران ناتوان هستند. توانایی در نوشتن نیازمند تعداد زیادی مهارت مرتبط با یکدیگر است. فصاحت در بیان، توانایی در خواندن، مهارت در هجی کردن، توانایی در گرفتن قلم و مجموعه‌ای از توانایی‌های دیگر که به انحاء مختلف در کسب مهارت نوشتاری دخالت دارند.

بیان نوشتاری یکی از مهم‌ترین اشکال ارتباطی میان افراد بشر است. قبل از کسب این مهارت لازم است که دانش‌آموز مهارت خود را در زمینه‌های شنیداری، گفتاری و خواندن

توسعه دهد. در واقع وجود مشکل در هجی از این مهارت‌ها زمینه را برای بروز مشکل در زبان نوشتاری فراهم می‌کند (والاس و همکاران، ۱۹۸۶).

برای کسب مهارت نوشتاری، ضروری

مهارتهای پیش نیاز برای کسب توانایی بیان نوشتاری اشاره می‌شود.

● پیش نیاز برای مهارت نوشتن با دست

- توانایی لمس کردن، گرفتن، و رها کردن
- توانایی در تشخیص شباهتها و تفاوتها
- توانایی در مهارتهای مربوط به انگشتان
- گرفتن قلم با دست، میان انگشتان
- حرکت دادن قلم به سمت بالا و پایین
- حرکت دادن قلم به سمت چپ و راست
- حرکت دادن قلم به شکل دایره وار
- کپی کردن حروف
- کپی کردن اسم خود از روی پیش نویس
- نوشتن اسم خود از روی پیش نویس
- کپی کردن کلمات و جملات از روی پیش نویس
- کپی کردن از روی الگوی نقطه چین

● مهارت هجی کردن

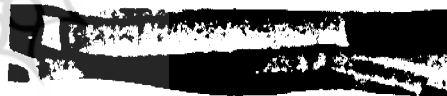
- تشخیص حروف الفبا
- تشخیص کلمات
- خواندن کلماتی که تشخیص می‌دهد
- تشخیص کلمات مشابه و متفاوت
- تفاوت گذاشتن میان اصوات حروف مختلف
- تداعی هر صدا با حرف آن
- هجی کردن کلمات ساده
- هجی کردن کلمات مشکل
- هجی کردن به هنگام نوشتن

● مهارت بیان نوشتاری

- نوشتن عبارتها و جملات
- نقطه گذاشتن در انتهای جملات

است که دانش آموز از توانایی ذهنی کافی برخوردار باشد. همچنین باید علاقه و انگیزه کافی را برای کسب این مهارت از خود نشان دهد (کرک و چالفت، ۱۹۸۴^۲).

اشکال در مهارت نوشتاری ممکن است ناشی از عوامل مختلفی باشد، از آن جمله: کمبود تجربه کافی در امر نوشتن و یا عدم آموزش صحیح به این دسته از دانش آموزان است. لیکن این دو دسته عوامل قابل پیشگیری و اصلاح می‌باشد، به طوری که با فراهم آوردن فرصت تمرین به مقدار کافی و ارائه آموزش صحیح می‌توان شاهد بهبود مشکل بود. دسته دیگر از عوامل مشکل ساز در امر کسب مهارت نوشتاری، ناتوانی دانش آموز در کنترل حرکتی، ادراک بینایی، نقص در حافظه دیداری و یا چپ دست بودن است، که هر یک از این مشکلات به گونه‌ای خاص قابل اصلاح است (انگلرت و همکاران، ۱۹۸۸^۳).

مهارتهای پیش نیاز برای کسب توانایی در نوشتن

برخی از دانش آموزان ممکن است در یکی از زمینه‌های فوق (کنترل حرکتی، ادراک بینایی، نقص در حافظه دیداری و ...) از خود ناتوانی نشان دهند. در واقع دانش آموز باید قبل از کسب هریک از مهارتهای مربوط به بیان نوشتاری، کفایت لازم را در پیش نیازهای آن مهارتها کسب کند؛ چراکه بدون یادگیری این دسته از پیش نیازها، کسب مهارتهای سطوح بالاتر مشکل است. در اینجا به مجموعه‌ای از

- رعایت قواعد مربوط به ساختار جمله
- نوشتن یک پاراگراف کامل
- نوشتن یادداشت و نامه

به عنوان یک موضوع عادی مورد پذیرش قرار گرفته است. لیکن این گونه دانش آموزان هنگام نوشتن دچار مشکلاتی می شوند. این دسته از دانش آموزان هنگام نوشتن از راست به چپ، با دست خود صفحه کاغذ را می پوشانند و با کشیده شدن دست آنها بر روی کاغذ، آن را کثیف و لکه دار می کنند، که گاهی نیز برای جلوگیری از این اتفاق سعی می کنند تا دست خود را به صورت کج روی کاغذ قرار دهند (لرنر، ۱۹۸۹).

والدین و معلمان در برخورد با این دسته از دانش آموزان باید به نکات زیر توجه کنند:

- ۱- هنگام نوشتن، صفحه کاغذ باید دقیقاً مقابل روی دانش آموزان قرار گیرد.
- ۲- قلم نباید کوتاه باشد.
- ۳- دانش آموز باید قلم را طوری در دست نگه دارد که فاصله انگشتان او با نوک قلم ۲/۵ سانتیمتر باشد.
- ۴- انتهای مداد باید در راستای شانه چپ باشد.
- ۵- دست راست به حالت خمیده صفحه کاغذ را از قسمت بالای آن نگه دارد.
- ۶- از کج گذاشتن دست چپ جلوگیری شود (لرنر، ۱۹۸۹).

آموزش هجی کردن

هجی کردن به عنوان یکی از پیش نیازهای اساسی در کسب مهارت نوشتاری مطرح است. در کتابهای مختلف روشهای گوناگونی برای آموزش هجی کردن به دانش آموزان ارائه شده است که در اینجا به سه روش اشاره می گردد.

- در بیان افکار و عقاید در قالب جملات نوشتاری

- استفاده از مهارت نوشتاری برای بیان منظور و برقراری ارتباط (والاس و همکاران، ۱۹۶۸).

مشکل نوشتاری در دانش آموزان چپ دست

امروزه پدیده چپ دستی میان دانش آموزان

بنویسند (لرنر، ۱۹۸۹).

● **روش آزمون - مطالعه - آزمون:** در این روش معلم ابتدا از دانش‌آموزان امتحان به عمل می‌آورد و سپس در طول آموزش، دانش‌آموزان تنها کلماتی را مطالعه و تمرین می‌کنند که آنها را در امتحان اولیه اشتباه نوشته‌اند و سپس در انتهای آموزش از کلمات اشتباه نوشته شده آزمون به عمل می‌آید. این روش برای دانش‌آموزان کلاسهای سوم و چهارم ابتدایی پیشنهاد می‌شود.

● **روش مطالعه - آزمون:** در این روش قبل از آنکه تعداد زیادی کلمه در پیش آزمون غلط نوشته شود، کلمات را به دانش‌آموزان آموزش می‌دهیم و سپس از آنان امتحان به عمل می‌آوریم. این روش برای دانش‌آموزان کلاسهای اول و دوم ابتدایی پیشنهاد می‌شود (لرنر، ۱۹۸۹).

● **روش چند حسی:** این روش شامل پنج گام است. در گام اول، به دانش‌آموزان گفته می‌شود که آنها به روش جدیدی کلمات را یاد خواهند گرفت، روشی که بسیار موفق بوده است. سپس شاگردان را تشویق می‌کنیم تا کلمه‌ای به دلخواه انتخاب کنند. در گام دوم، معلم آن کلمه را روی یک کاغذ ۱۰ در ۲۵ سانتیمتری می‌نویسد، آنگاه دانش‌آموزان به آن نگاه می‌کنند و معلم آن را با صدای بلند می‌خواند. در گام سوم، دانش‌آموزان کلمه را چندبار تکرار می‌کنند و سپس آن کلمه را روی کاغذ دیگری می‌نویسند و می‌خوانند. در گام چهارم، دانش‌آموزان بدون آنکه به کلمه نگاه کنند، کلمه را به کمک حافظه خود می‌نویسند. چنانچه دانش‌آموزی کلمه را درست ننوشت، گامها تکرار می‌شود. ولی اگر کلمه را درست نوشت، آن کلمه را در یک جعبه قرار می‌دهیم. در گام پنجم، بعد از چندبار تکرار این فرایند، دانش‌آموزان یاد می‌گیرند تا خود با نگاه کردن به کلمه و خواندن آن، کلمه را

113.

2 - KIRK, S. A., CHALFANT, J. C. (1984). LEARNING DISABILITIES LOVE PUBLISHING COMPANY. FIRST EDITION.

3 - LEARNER, J. (1989). LEARNING DISABILITIES. HOUGHTON MIFFLIN COMPANY BOSTON. FIFTH EDITION.

4 - WALLACE, G., KAUFFMAN, J.M. (1988). TEACHING STUDENTS WITH LEARNING A BEHAVIOR. PROBLEM. BELL HOWELL COMPANY. THIRD EDITION .

پاورقیها:

- 1 - WALLACE, ETAL.
- 2 - KIRK & CHALFANT
- 3 - ENGLERT, ETAL.
- 4 - LEARNER

منابع:

- 1 - ENGLERT, C., RAPHAEL, T., ANDERSON, L., ANTHONY, H., FEAR, K., GREGG, S. (1988). A COSE FOR INTERVENTION : STRATEGIES FOR WRITING IN FORMATIONAL TEXT. LEARNING DISABILITIES FOCUS, 3.98 -